

NATIONAAL
HISTORISCH
MUSEUM

NATIONAAL
HISTORISCH
MUSEUM

NATIONAAL
HISTORISCH
MUSEUM

NATIONAAL
HISTORISCH
MUSEUM

NATIONAAL
HISTORISCH
MUSEUM

INLEIDING

Toen de directie van het Nationaal Historisch Museum (NHM) in september 2008 werd benoemd kreeg zij de opdracht van de Raad van Toezicht zo snel mogelijk een besluit voor te bereiden ten aanzien van de bouw van het museum. De stuurgroep, onder leiding van Atzo Nicolai, had reeds eerder dat jaar IPMMC Consult opdracht gegeven voor het rapport *Scenario's voor het proces van ontwikkeling en exploitatie van het gebouw* (zie bijlage) dat in juli 2008 uitkwam. Bij het opstellen van het rapport zijn de toenmalige directie van het Nederlands Openluchtmuseum (NOM), evenals vertegenwoordigers van de Gemeente Arnhem en de Provincie Gelderland geraadpleegd.

Dit rapport was voor de Raad van Toezicht en directie aanleiding voor een nader onderzoek naar de vraag of er binnen de kaders van de politieke besluitvorming over de vestigingsplaats Arnhem, wellicht andere locaties in deze stad voorhanden zijn waar het NHM beter en sneller gerealiseerd kan worden dan de locatie naast het NOM en voor hetzelfde geld meer museum zou kunnen worden gebouwd. Laatstgenoemde locatie wordt in de *pitch* van Arnhem benoemd.

Een dergelijk onderzoek ziet de directie als haar verantwoordelijkheid en passend binnen de taakopdracht zoals die voor de stichting NHM in de statuten zijn omschreven. De door Minister van OCW geformuleerde en met de Tweede Kamer besproken argumenten voor de keuze van Arnhem als vestigingsplaats, blijven vanzelfsprekend de leidraad voor het uiteindelijke besluit inzake de precieze locatie.

De directie heeft de Gemeente Arnhem gevraagd een scan te maken met betrekking tot alternatieve locaties. Doel van deze scan is geweest te ontdekken of er uit oogpunt van een aantal voor het NHM belangrijke kritische succesfactoren, mogelijkerwijs betere locaties in Arnhem aanwezig zijn dan die direct tegenover het NOM. Indien die er niet waren, zou de locatie NOM gehandhaafd blijven. Waren die er wel, dan moest een alternatieve keuze overwogen worden.

Uit het onderzoek bleek dat er één locatie was die op een aantal belangrijke criteria beter scoorde dan de locatie direct tegenover het NOM. Dit is de locatie John Frostbrug. Na zorgvuldige afwegingen en uitgebreid overleg is gekozen voor deze locatie.

BEIDE LOCATIES MET ELKAAR VERGELEKEN

Onderstaand worden beide locaties met elkaar vergeleken aan de hand van voor het succes van het NHM bepalende criteria. Deze zijn: 1) toegankelijkheid, waaronder begrepen ontsluiting, openbaar vervoer en parkeergelegenheid, 2) snelheid van handelen, 3) kosten en 4) samenwerking met het NOM.

1) TOEGANKELIJKHEID

Het NOM heeft als voorwaarde gesteld aan de ontwikkeling van het Nationaal Historisch Museum dat zij kan beschikken over de 785 parkeerplaatsen. Het NHM heeft er naar schatting 655 nodig. In het vigerende bestemmingsplan staat opgenomen dat de oorspronkelijk voor NOM benodigde parkeerruimte op maaiveld niveau mag worden aangelegd. Dit is echter ook de locatie voor het nieuwe museum en om die reden kunnen niet alle parkeerplaatsen op maaiveld niveau worden gerealiseerd. Dit zou ook niet wenselijk zijn gezien de gewenste uitrustings van het museum. Het is tevens niet uitgesloten dat uit een bestemmingsplantraject op deze gevoelige locatie, als gevolg van maatschappelijke weerstand, zou moeten worden besloten tot een ondergrondse parkeervoorziening. Dit brengt echter een forse investering met zich mee. Hierover meer in de vergelijking ten aanzien van de kosten (3).

Het parkeren bij de locatie John Frostbrug is minder problematisch. De Gemeente Arnhem heeft 110 parkeerplaatsen beschikbaar gesteld naast het gebouw. Daarnaast zijn er 90 plaatsen op de Lage Kade beschikbaar, 260 plaatsen op de benedenkade van de Nieuwe Kade en in het weekend kan gebruik gemaakt worden van 300 plaatsen in het Stadskantoor. Verder wordt in de stedenbouwkundige ontwikkeling van het gebied Prinsenhof voorzien in parkeergelegenheid voor de provincie en de rechtbank. Op deze ontwikkeling kan het NHM meeliften. Ook het parkeerterrein van de Gelredome kan worden gebruikt, met name voor bussen die de bezoekers hebben afgezet bij het museum. Tot slot zal het NHM minder plaatsen nodig hebben vanwege het feit dat de locatie op loopafstand van het centraal station ligt.

De bereikbaarheid van de locatie John Frostbrug met openbaar vervoer is aanzienlijk beter. Deze locatie ligt op tien minuten lopen van het centraal station. De locatie NOM is wel te bereiken met het openbaar vervoer, maar vereist een busrit vanaf het centraal station.

2) SNELHEID VAN HANDELEN

Als de parkeergelegenheid bij de locatie NOM onder het gebouw van het Nationaal Historisch Museum komt, zal rekening moeten worden gehouden met een jaar extra bouwtijd.

Het NOM heeft tevens plannen voor een ondergronds depot op de plek waar het NHM zou moeten komen. Ingeschat wordt dat als deze twee projecten aan elkaar gekoppeld worden nog een jaar uitstel valt te verwachten.

De Arnhemse Linie (een organisatie bestaande uit vertegenwoordigers die belangen hebben en/of belangstelling hebben voor ontwikkelingen in het gebied) vraagt een voor hen acceptabele oplossing voor de ontsluiting bij de locatie van het NOM. Een nieuwe afslag van de A12 ligt niet direct in het verschiet. Op dit moment zijn er geen aanwijzingen dat een betere ontsluiting op korte termijn gerealiseerd kan worden. In het algemeen kan worden gesteld dat rekening moet worden gehouden met een langer ontwikkeltraject onder andere vanwege de gevoelige locatie (onthefing Flora- en Faunawet, toetsing Natura 2000) en de noodzaak van een zorgvuldige afstemming met en communicatie naar De Arnhemse Linie. Naar verwachting zullen bezwaren worden ingediend (op wijziging bestemmingsplan) om precedentwerking voor het verder ingrijpen in het natuurgebied te voorkomen.

Bij de locatie John Frostbrug kan het NHM per onmiddellijk een aantal activiteiten ontplooiën doordat er in het bestaande gebouw een verdieping beschikbaar is. De huidige eigenaar is zeer flexibel in het beschikbaar stellen van de locatie. Er worden op deze locatie geen fundamentele bezwaren verwacht. Er is geen beschermde flora en fauna en er zijn geen direct omwonenden. Er moet wel een wijziging in het bestemmingsplan plaatsvinden en er is een lichte mate van bodemvervuiling die in het bouwproces zal moeten worden opgeschoond.

3) KOSTEN

De investering van de parkeergarage bij de locatie NOM is niet gedekt. Het rapport van IPMMC stelt dat er zal rekening moeten worden gehouden met een extra investering van ca. 20-27 miljoen

euro als alleen de extra parkeerplaatsen voor NOM en die voor het Nationaal Historisch Museum ondergronds worden gebouwd. Als alle parkeerplaatsen ondergronds worden gebouwd is de investering 30-40 miljoen euro.

Een extra jaar bouwtijd ten behoeve van de parkeergelegenheid betekent ook dat rekening moet worden gehouden met extra kosten als gevolg van een extra jaar indexatie en de daarvoor benodigde extra financiering (ca. € 1,8 miljoen).

Hier past geen vergelijking maar de kosten van de locatie John Frostbrug betreffen tot nog toe de boekwaarde gebouw en grond en is bij benadering 13,8 miljoen euro (due diligence afhankelijk). Met kosten zal het totaal uitkomen rond de 14 miljoen euro.

4) SAMENWERKING MET HET NOM

Het mag duidelijk zijn dat samenwerking optimaal tot zijn recht komt als NOM en NHM naast elkaar gelegen zijn. Op dit criterium scoort de locatie NOM dan ook beter. Dat gezegd hebbende, de meeste bezoekers zullen na een bezoek van een paar uur aan het NHM niet op dezelfde dag het NOM komen, of andersom, maar hun bezoek spreiden over een langere periode. Toegangskarten voor beide musea die een jaar geldig zijn zouden daarin uitkomst kunnen bieden. De samenwerking met het NOM op het niveau van exploitatie, organisatie en publieksbenadering kan op vele manieren vorm krijgen. Zo valt te denken aan het delen van infrastructuur en staffuncties en het samen organiseren van tentoonstellingen en manifestaties. Ook de locatie John Frostbrug maakt een dergelijke goede samenwerking op bovengenoemde punten zeer goed mogelijk.

Uit deze vergelijking hebben de Raad van Toezicht en de directie van het NHM de conclusie getrokken dat de locatie John Frostbrug de beste locatie is voor de bouw van de NHM. De Raad van Toezicht heeft unaniem ingestemd met dit besluit op zijn vergadering van 20 maart 2009. Op 24 maart 2009 heeft het College van B&W van Arnhem zijn steun aan dit besluit gegeven. Op dezelfde dag heeft ook de Minister van OCW zijn steun voor de keuze van het NHM kenbaar gemaakt. Op 25 maart 2009 is de keuze op een persconferentie in Arnhem bekend gemaakt.

De Gemeente Arnhem heeft aangeboden een bijdrage te leveren in de vorm van de aankoop van de grond van de betreffende locatie. Dit was hetzelfde aanbod dat zij heeft gedaan voor de locatie NOM. Het hiermee gemoeide bedrag ligt rond de 2.4 miljoen euro. Daarnaast biedt de Gemeente Arnhem de bij het gebouw liggende parkeerplaatsen aan. Hier gaat het om een extra bedrag van 1.3 miljoen euro.

DE JOHN FROSTBRUG LOCATIE

De Raad van Toezicht en directie van het NHM hechten eraan nog het volgende op te merken over de locatie John Frostbrug.

De locatie aan de Rijnkade is van bijzondere historische betekenis. Water speelt een wezenlijke rol in de ontwikkeling van het Nederlandse landschap, de handel en de Hollandse mentaliteit. De Rijn vormde ooit de noordgrens van het Romeinse rijk, de limes. De John Frostbrug is een van de belangrijkste symbolen van de Tweede Wereldoorlog in Nederland. De locatie biedt derhalve de mogelijkheid een iconisch gebouw te realiseren op een unieke zichtplek. Dit gegeven past bij de status die het NHM wil innemen in onze samenleving. Het zal een gebouw zijn dat mensen onmiddellijk zullen herkennen als een nationaal instituut waarop ze trots kunnen zijn. Een instituut dat geschiedenis midden in de samenleving plaatst. Het NHM biedt bezoekers de kans om hun eigen persoonlijke geschiedenis te verbinden met kennis van de 'grotere', meer officiële geschiedenis. Het is ook een gebouw waar mensen komen om geschiedenis met elkaar te delen, om met elkaar in debat te gaan, om verrast en uitgedaagd te worden en zo te ontdekken wat Nederlanders van alle soorten en maten met elkaar verbindt. Zo'n gebouw verdient de beste locatie.

De locatie John Frostbrug biedt dus een sterk en belangrijk alternatief voor de locatie naast het NOM. Een uitstekende plek waar het NHM sneller en goedkoper kan worden gerealiseerd zonder dat de uitgangspunten van de oorspronkelijke keuze worden veronachtzaamd.

BRONNEN:

1. IPMMC Consult: Scenario's voor het proces van ontwikkeling en exploitatie van het gebouw, juli 2008
2. Pamflet NHM van december 2008
3. Onderzoeksscan Gemeente Arnhem, maart 2009
4. Gesprekken met vertegenwoordigers van de Gemeente Arnhem, de Provincie Gelderland en het Ministerie van OCW

